

En aldrig før set historie

Offentliggjort i NORDJYSKE 7.dec. 2011

Der er skrevet hyldemeter efter hyldemeter lokalhistorie. Nu har vi fået den ultimative.

Engang var det en genre, der dyrkedes af førstelæreren ved den lille toklassede. Efterhånden er den professionaliseret, kvaliteten er generelt stadig stigende, og et foreløbigt toppunkt nåede vi fredag [25.nov. 2011, red.], da Sundby sogn i Mors' nordvestlige hjørne kom under intensiv behandling. I hvert fald for perioden 1660 – 1800.

Steen Busck, der indtil sin pensionering var lektor ved Historisk Institut, Aarhus Universitet, kommer fra Sundby, hvor hans far var lærer – lokalhistoriens udspring måske.

Han har om sit hjem sogn skrevet en doktordisputats af de sjældne. Vist kun en enkelt har haft en fysisk større omfang, og ingen – ingen har haft Steen Buscks brede sigte. Ambitionen var at skrive totalhistorie.

Det var hans plan at gennemse alt bevaret kildemateriale: kirkebøger, godsarkiver, bispearkiver. Blandt andet blev det til 22.000 sider fra tingbøgerne. Man forstår godt, han droppede Aalborg toldarkiv. Alt med henblik på en fremstilling af sognets hele liv, alle livets forhold.

Busck anlægger i bogen tre synsvinkler, idet han betragter de økonomiske forhold, de sociale forhold og de kulturelle forhold, herunder de religiøse, men han søger konstant sammenhængen. Det er rigtig flot.

De to officielle opponenter plus yderligere to brugte adjektiver som fremragende, strålende og forbilledlig. En opponenter kaldte værket et pilotprojekt, der kaldte på efterfølgere. Steen Busck replicerede: ”Jeg er 72”. Han har skrevet sit livs værk, hvilket aftvinger så meget mere respekt, da det ikke er skrevet i jobsøgningsøjemed. Det er skrevet, fordi han ikke kunne lade være. Steen Busck søger indsigt.

Det nok væsentligste bidrag til vores indsigt er beskrivelsen af statsmagts fremtrængen i perioden. Den så at sige siver ned gennem de administrative niveauer og ender f.eks. med, at herredsfogeden af bondestand afløses af en jurauddannet embedsmand. Samtidig mister godsejere magt og indflydelse. De ender med nærmest ikke at have råd til at udbytte fæstebønderne. En fæstebonde lånte på et tidspunkt en godsejer 1.000 rigsdaler, som blev brugt til at købe jord for.

Bogens fulde titel er ”Et landbosamfund i opbrud. Tradition og modernisering i Sundby sogn på Mors i tiden 1660 – 1800”. Forunderligt at statens fremtrængen betyder modernisering. Begrebet svarer groft sagt til det marxistiske begreb om overgangen fra feudalisme til kapitalisme. Busck vedgår sin gæld til gamle Marx og også til den tyske økonom og sociolog Max Weber.

Den inspiration har båret en smuk frugt. Der kommer næppe fra universiteter med de nuværende finansieringsformer flere disputatser af denne karakter. Fremover vil lokalhistorikere skulle læse og forholde sig til Sundby Mors. Alle vil søge inspiration hos Steen Busck. Alle historikere vil tale om ”Busck, 2011” - bogen der skrev Sundbys historie.

